

DOI: <https://doi.org/10.32782/2521-666X/2024-86-1>
УДК 3.33.336

Акімова О.В.

доктор економічних наук, доцент,
завідувач кафедри обліку, оподаткування та економічної безпеки,
Донбаська державна машинобудівна академія
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8098-1790>

Петченко М.О.

аспірант,
Донбаська державна машинобудівна академія
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3557-0359>

Akimova Olena, Petchenko Maksym
Donbas State Engineering Academy

АСИМЕТРИЯ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОЦІНКУ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ: МЕТОДИ КОРЕКЦІЇ

INFORMATION ASYMMETRY AND ITS INFLUENCE ON FINANCIAL POTENTIAL EVALUATION: CORRECTION STRATEGIES

В статті розглядається вплив феномену інформаційної асиметрії на оцінку фінансового потенціалу підприємства в контексті взаємодії зацікавлених сторін. Запропонований підхід передбачає розгляд діяльності підприємства як складної системи взаємовідносин стейкхолдерів, які характеризуються різними рівнями інформаційної асиметрії. Ключова проблема, яку досліджує ця стаття, є багатогранність оцінки фінансового потенціалу підприємства суб'єктами, яким притаманні різні рівні інформаційної асиметрії та проаналізовано причини можливих розбіжностей в прийнятих ними методах оцінки. Приводиться концепція оцінки рівня інформаційної асиметричності в питаннях оцінки фінансового потенціалу підприємства з математичною інтерпретацією. Проведено огляд можливих методів зниження та нівелювання інформаційної асиметрії для покращення якості управлінських рішень зацікавлених сторін.

Ключові слова: аналітична оцінка, асиметрія інформація, фінансовий потенціал, підприємство, математична інтерпретація, стейкхолдер.

The article explores an alternative approach to determining the financial potential of a company in the context of stakeholder theory, aiming to facilitate a more comprehensive and profound analysis of the financial potential. An overview of the impact of informational asymmetry on the processes of evaluating a company's financial potential is provided in the article. The authors examine this impact in the context of interaction among various stakeholders, such as managers, creditors, and other participants in business processes. The main focus of the article is on understanding the processes occurring within the company, which are the result of a complex system of relationships among stakeholders. The overview is conducted with the assumption that stakeholders have different levels of access to information and differing positions regarding the overall purpose of the company's activities. The authors also focus on the complexity of evaluating financial potential, noting different approaches and methods used by various stakeholders. They discuss the main reasons and prerequisites for possible discrepancies in methods and approaches to evaluating financial potential, taking into account the positions and objectives chosen by different subjects with different levels of informational asymmetry. The subsequent part of the article is devoted to the concept of calculating a metric characterizing the level of informational asymmetry to rank stakeholders based on the criterion of informational advantage. The authors propose a mathematical interpretation of this metric, which facilitates understanding of its essence and practical application. Additionally, the article discusses the possibility of determining criteria for the objectivity of evaluating a company's financial potential as a whole, taking into account the positions of individual stakeholders. Finally, it provides an overview of possible methods to reduce and mitigate informational asymmetry to improve the quality and effectiveness of management decisions by stakeholders. In addition to traditional academic approaches, the authors consider other strategies used by contemporary entrepreneurs, allowing for a refreshed understanding of the evolution of information management in assessing financial potential.

Key words: analytical assessment, information asymmetry, financial potential, enterprise, mathematical interpretation, stakeholder.

Постановка проблеми. Тема асиметрії інформації на сьогодні надзвичайно актуальна. Її дослідженню приділяється увага широкого кола сучасних науковців, які відмічають присутність даного феномену в багатьох сферах економічного простору. Асиметричність інформації в дослідженнях становиться одним з апіорних факторів взаємодії зацікавлених сторін, що обумовлено визнанням беззаперечного факту відсутності ідентичності доступної інформації, наявності якої тривалий час не приймалась до уваги економістами минулого. В той же час методологічні підходи до оцінки, такої категорії як фінансовий потенціал, не в повній мірі враховують наявність такого роду феномену. Саме це обумовлює необхідність дослідження впливу асиметрії інформації на процеси оцінки фінансового потенціалу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема визначення оцінки фінансового потенціалу підприємства займає важливе місце в роботах сучасних науковців, що проявляється в удосконаленні підходів та методологічних рекомендацій. Дослідженнями цього питання займаються такі науковці, як Ареф'єва О.В., Комарецька П.В., Краснокутська Н.С., Грицуленко С.І., Нагорнюк О.В., Левченко Н.М., Мельник О.В., Кунцевич О.В., Богма О., Камінський С., Гутник П., Серєда О.О., Костирко Л.А., Прокопишак В.Б. та інші. Науковцями широко представлено методичні рекомендації та підходи. Разом із тим, сучасні економічні теорії поведінкового напрямку, вимагають розширення досліджень в цьому напрямку.

Мета статті полягає в огляді процесів оцінки фінансового потенціалу різними зацікавленими сторонами, з припущенням наявності інформаційної асиметрії у окремих суб'єктів діяльності підприємства та аналізі можливих варіантів зниження або нівелювання впливу даного феномену на результати оцінки.

Виклад основного матеріалу. В контексті забезпечення економічної безпеки підприємства, важливим завданням є – розробка динамічної моделі управління фінансовим потенціалом. Одним із ключових аспектів при цьому є врахування складного та актуального явища – інформаційної асиметрії, яке суттєво впливає на ефективність фінансових стратегій та прийняття управлінських рішень.

Стрімкий розвиток теорії ринків з асиметричною інформацією почався з кінця минулого століття з публікацій лауреатів Нобелівської премії з економіки Дж. Акерлофа, М. Спенса та Дж. Стигліца. На сьогодні визнано, що ефекти даного поняття охоплюють практично всі ринки: страхування, фінансові, праці, послуг тощо. Не виключенням є ринки капіталу, суб'єкти котрих є незмінними учасниками процесів діяльності підприємства та найбільш потребують

достовірної аналітичної оцінки рівня фінансового потенціалу для мінімізації ризиків.

Економічна наука традиційно під асиметрією інформації розуміє положення, за якого один суб'єкт ринку володіє більш важливою та/або більш повною інформацією, ніж інший зацікавлений суб'єкт ринку [1, с. 56]. Однак, в контексті сучасних процесів інформатизації, коли інформація визнається важливим ресурсом, теорія інформаційної асиметрії поширює свій вплив на теорію організації. У класичній теорії організації передбачається, що рівень доступу до інформації є приблизно однаковим для всіх учасників організаційних відносин, розмір та розподіл прибутку є прозорими, а цілі та мета діяльності організації є загальними. На відміну від цього, практичний досвід свідчить, що інформація, якою володіють суб'єкти організаційних відносин (стейкхолдери), є викривленою і це поглиблюється ситуаціями, коли викривлення породжується свідомо самими суб'єктами для збільшення власної вигоди.

Взагалі сучасні концепції визначення поняття підприємство роблять спроби відходити від традиційного апіорного погляду. Серед них виділяється інституційний підхід де підприємство розглядають, як систему прав (на матеріальні та нематеріальні активи, ресурси підприємства) та відносин між різними учасниками на основі легітимних контрактів [2, с. 83], що беззаперечно передбачає участь щонайменше двох зацікавлених сторін в процесі взаємовідносин. Такий погляд отримав подальший розвиток в відносно новому напрямку економічної науки – теорії зацікавлених сторін. Очевидно, що в рамках даної теорії кожна з сторін для прийняття управлінських рішень потребує релевантних висновків щодо оцінки рівня фінансового потенціалу підприємства з врахуванням власних індивідуальних інтересів [3, с. 5].

Враховуючи динамічний розвиток підприємства, результати оцінки фінансового потенціалу, отримані в минулих періодах, потребують постійного оновлення. Та, зрозуміло, що в залежності від реальних соціально-економічних умов значення раніше визначеного рівня може бути змінено. Доцільно припустити, що значний вплив на такого роду корекцію має оказувати зміна рівня асиметрії інформації між сторонами.

Розглянемо можливий вплив модифікації рівня асиметрії інформації на оцінку фінансового потенціалу, спираючись на концепцію запропоновану авторами [3, с. 1–10].

Представимо віртуальне підприємство, фінансовий потенціал якого характеризується множиною елементів $\Phi = \{\varphi_1, \varphi_2, \varphi_3, \varphi_4, \varphi_5, \varphi_6, \varphi_7, \varphi_8, \varphi_9\}$.

Припустимо, що існуючі зацікавлені сторони діяльності даного підприємства прийняли рішення про залучення додаткових ресурсів. Для цього менеджментом підприємства розробляється бізнес-

план розвитку підприємства з метою ознайомлення потенційних інвесторів в якому оцінка фінансового потенціалу спирається на таку множину елементів $\Phi_1 = \{\varphi_2, \varphi_3, \varphi_4, \varphi_5, \varphi_6\}$.

Потенційний інвестор, зацікавлений у вкладенні коштів, проводить оцінку фінансового потенціалу іншим методом та використовує множину елементів $\Phi_2 = \{\varphi_4, \varphi_5, \varphi_6, \varphi_7, \varphi_8\}$.

Як бачимо характер та обсяг відомої інформації для кожної із зацікавлених сторін різний. Очевидно, що менеджмент більш обізнаний щодо елементів безпосередньої діяльності підприємства (витрати, собівартість, стан основних засобів, якість персоналу та інші), а потенційні інвестори мають більше інформації про стан ринку капіталів (обсяг доступних ресурсів, їх вартість, можливі строки розміщення). Традиційно вважається, що менеджмент володіє інформацією про більшу кількість елементів, що характеризують діяльність підприємства в цілому, тобто має інформаційну перевагу в порівнянні з іншими учасниками. Отже, невідповідність в рівнях асиметрії інформації очевидна, в тому числі і в елементах оцінки фінансового потенціалу, що в свою чергу потребує врахування цього факту при погодженні управлінських рішень.

Повертаючись до нашого прикладу, порівняємо структури елементів фінансового потенціалу обраних зацікавлених сторін.

З однієї сторони, точки зору на окремі елементи фінансового потенціалу менеджерів та інвесторів сходяться $\Phi_1 \cap \Phi_2 = \{\varphi_4, \varphi_5, \varphi_6\}$.

З іншого боку, погляди сторін розходяться:

– менеджмент включає до важливих для прийняття рішення елементів множину $\Delta\Phi_1 = \Phi_1 \setminus (\Phi_1 \cap \Phi_2) = \{\varphi_2, \varphi_3\}$, елементи якої не викликають інтересу у інвестора.

– інвестора цікавлять елементи множини $\Delta\Phi_2 = \Phi_2 \setminus (\Phi_1 \cap \Phi_2) = \{\varphi_7, \varphi_8\}$, які менеджери не вважали вагомими при побудові моделі.

Одночасно можна спостерігати нейтральні елементи $\Phi_{neut} = \{\varphi_1, \varphi_9\}$, які не приймають до уваги обидві сторони.

В результаті бачимо наявну інформаційну асиметрію, яка не дозволить укласти договір про залучення коштів у разі, якщо жодна із сторін не прийме заходів для корекції її рівня.

Припустимо, що наші сторони поставили за мету зменшити рівень асиметрії інформації (структури множин елементів прагнуть досягнення умови $\Delta\Phi_1 = \emptyset$; та $\Delta\Phi_2 = \emptyset$).

Очевидно, що для виконання такого роду завдання потрібно виконати ряд дій, використовуючи певні методи для зниження інформаційної асиметрії. Серед них сучасна наукова думка традиційно виокремлює сигналінг та скринінг.

Сигналінг, як методика усунення ефектів асиметричної інформації, вперше оприлюднена М. Спенсом в статті «Сигнали на ринку праці» (1984 р.), яка показує, що у проінформованих економічних агентів на ринках с асиметричною інформацією, для покращення результатів угод, можуть матися стимули для дій по переданню інформації, що викликає довіру у непроінформованих агентів [4, с. 51–52]. Отже, цей метод характеризується тим, що економічний агент сам зацікавлений у тому, щоб він був впізнаним на ринку як володар певних характеристик [5, с. 117]. При цьому інформаційні потоки сигналінгу традиційно класифікують, як зовнішні та внутрішні. Більш цікавим є їх поділ на штучні (правдиві та неправдиві) та нештучні (тільки правдиві).

В нашому прикладі, можна припустити, що менеджмент, вивчивши погляди конкретного інвестора, може підкреслити увагу наприклад на елементі φ_3 , уявимо – це можливість залучення ресурсів підвищу процентну ставку, що звичайно може зацікавити інвестора та вимагатиме від нього дій у відповідь.

В результаті в множину елементів потенційного інвестора додається елемент φ_3 , і в такому разі вона прийме вигляд $\Phi_2 = \{\varphi_3, \varphi_4, \varphi_5, \varphi_6, \varphi_7, \varphi_8\}$

Наступний метод – скринінг. Альтернативна методика, запропонована Дж. Стигліцем, яка передбачає, що неінформована сторона пропонує альтернативні варіанти вибору дня інформованої сторони угоди, а вибір, що зробить проінформована сторона, виявляє її приховані характеристики [4, с. 51–52]. Або іншими словами у даній концепції суб'єкт діяльності підприємства, що має нестачу певної інформації може стимулювати іншого суб'єкта розкрити потрібні йому дані. Для нашого прикладу це може бути виражено у розкритті зацікавленості в проекті в разі застосування елементів φ_7 (укладення договору застави) або φ_8 (укладення договору поруки з директором), що вже значно підвищує вірогідність успішного завершення переговорів.

Таким чином, в множину елементів менеджменту додаються елементи φ_7 та φ_8 і вона прийме вигляд $\Phi_1 = \{\varphi_2, \varphi_3, \varphi_4, \varphi_5, \varphi_6, \varphi_7, \varphi_8\}$

В результаті використання методів сигналінгу та скринінгу показники асиметрії приймуть відповідно значення: $\Delta\Phi_1 = \{\varphi_2\}$ та $\Delta\Phi_2 = \emptyset$.

Незважаючи на те, що $\Delta\Phi_1$ не досягла значення пустої множини, можна говорити про формування множини елементів фінансового потенціалу достатнього рівня асиметрії інформації та може стати основою для прийняття позитивного рішення сторонами, оскільки елемент φ_2 не є впливовим для інвестора.

Приймаючи те, що використання даних методів, дійсно можна суттєво покращити результати оцінки фінансового потенціалу не можна не помітити безліч інших прийомів для зниження або нівелювання

інформаційної асиметрії, які призводять до аналогічних результатів.

Найочевиднішим з них можна вважати створення об'єднань (коаліцій) зацікавлених сторін між собою для досягнення більш вагомого виграшу конкретної групи, що є нормальним процесом в діяльності будь-якого підприємства. В процесі створення коаліції суб'єктів очевидно знижуються рівень асиметрії інформації, принаймні між коаліціантами, і це дозволяє сприймати коаліцію у якості об'єданого суб'єкта. При цьому створення такого роду об'єднань можна спостерігати не тільки між існуючими стейкхолдерами, а й за участі потенційних зацікавлених сторін в діяльності суб'єкта господарювання (створення кредитних бюро, рейтингових агенцій та т.п.).

У якості наступного методу нівелювання інформаційної асиметрії можна привести стратегію інвестора, яка направлена на корекцію цілей стейкхолдера у відповідності з наявним рівнем інформаційної асиметрії.

Іншими словами, наприклад, для засновників та менеджменту перехід від стану підприємства S до стану S' однозначно приймається як процес з конкретною метою при тому, що стан S' розглядається найчастіше, як проміжний етап до стану S'' . На відміну від цього інвестор (кредитор), враховуючи наявний рівень асиметрії, може розбивати перехід $S \rightarrow S'$ ще на декілька етапів $S \rightarrow S_1' \rightarrow S_2' \rightarrow S_3' \dots S'$. При цьому, як правило, в такому випадку забезпечується право виходу з процесу діяльності після завершення певного етапу i , таким чином спостерігається нівелювання асиметрії інформації без фактичної зміни її рівня. На практиці, це може бути представлено обмеженим договором періодом користування кредитними коштами та можливістю автоматичного його подовження.

Такого роду стратегія може стати оптимальною для кредитора(інвестора), але при цьому, слід звернути особливу увагу на можливість припинення ним участі у діяльності. Така відмова від подальшої співпраці є суттєвим фактором підвищення ризиків порушення встановлених технологічних процесів для менеджерів, оскільки, як правило, тягне за собою зменшення ресурсної складової фінансового потенціалу. Закінчення кожного такого роду періоду користування коштами («партії» в термінології теорії ігор) потребує додаткової та прискіпливої уваги.

З огляду на це можна припустити, що об'єктивна оцінка рівня фінансового потенціалу релевантна тільки в період, який максимально обмежений найближчою датою закінчення укладеної угоди з будь-яким стейкхолдером. Для наступних періодів, у разі відсутності можливості укладання нового контракту, оцінка фінансового потенціалу підприємства стано-

виться своєрідним припущенням та її рівень в будь-якому разі не може розглядатися як «достатній».

З вищеведеного витікає доцільність класифікації фінансового потенціалу як підтвердженого та непідтвердженого.

Підтверджений фінансовий потенціал – потенціал оцінка якого проведена на підставі інформації, яка базується на укладених угодах та домовленостях між реальними учасниками груп суб'єктів діяльності підприємства. Очевидно, що в такому випадку рівень асиметрії інформації прийнятний всіма суб'єктами діяльності.

Непідтверджений фінансовий потенціал – потенціал оцінка якого проведена на підставі інформації про уявні укладені угоди між умовними (уявними) учасниками груп суб'єктів діяльності підприємства. В даному випадку рівень асиметрії недостатній для прийняття остаточного рішення.

Отже, оцінка фінансового потенціалу суб'єкта господарювання з метою переходу від стану S до стану S' матиме релевантний характер лише у разі можливого віднесення оцінки рівня фінансового потенціалу в будь-якій точці періоду переходу до стану підтвердженого. Що на наш погляд має стати одним із основних завдань менеджменту підприємства.

В практичній діяльності кількість укладених угод з інвесторами (кредиторами) може складати достатньо велику кількість, і це вимагає від менеджменту систематизації процесів управління портфелем інвесторів (кредиторів). З ростом компанії це питання все більше ускладнюється і тоді прийнятним методом нівелювання інформаційної асиметрії може стати застосування важливого в контексті сучасного підприємницького середовища принципу управління ризиками «знай своїх партнерів та контрагентів». Цей принцип передбачає не просто ознайомлення з основними фактами щодо партнерів у справах, але й активну позицію по обмеженню сфери взаємодії лише з тими особами та організаціями, які мають надійну репутацію та є перевіреними часом. Мета підходу полягає в тому, щоб відсіяти «ненадійних» партнерів та максимально обмежити можливість впливу на діяльність підприємства неперевірених суб'єктів. З розвитком інформаційних технологій та збільшенням кількості учасників ринку цей підхід набуває особливої актуальності. Питання аналізу порядності у веденні бізнесу стає дедалі важливішим. Показники іміджу та ділової репутації, стають ключовими факторами у визначенні надійності партнерів. В наслідок цього, ще більш зростає важливість проведення ретроспективного аналізу діяльності партнерів. Але цей аналіз не лише служить підтвердженням їхньої добросовісності та надійності на основі їх минулої діяльності, але й дієвим методом прогнозування їхньої поведінки в майбутньому, при цьому об'єктом аналізу мають ви-

ступати не само підприємство, а безпосередньо його стейкхолдери. Такий стратегічний підхід до вибору партнерів та контрагентів сприяє зниженню ризиків, пов'язаних із співпрацею, та забезпечує стабільність та розвиток підприємства в умовах конкурентної ринкової динаміки.

Цей метод не новий, принаймні ще Дж. Акерлоф, як засновник теорії, вважав, що проблема асиметрії має наступні основні способи розв'язання – гарантії і репутація. Причому гарна репутація можлива лише у відкритому суспільстві (у такому суспільстві, де кожен громадянин має вільний доступ до інформації про всі компанії та продавців) [6, с. 89].

Взагалі, чисельність та різноманітність методів модифікації рівня інформаційної асиметрії наводять на висновок, що даний феномен є невід'ємною вагомою складовою взаємовідносин в соціально-економічному середовищі, але разом з тим серед сучасних науковців поширена думка, що інформаційна асиметрія та її наслідки призводять до деформації ринкового механізму, ставлячи під сумнів принципову можливість його ефективної дії, підвищує витрати економічної діяльності, а головне, з позиції фінансової безпеки, значно знижує рівень довіри між учасниками фінансових відносин. На підставі цього робиться висновок, що економічна теорія в цілому та методологія фінансової безпеки зокрема отримали дуже важливий виклик, як необхідність врахування інформаційної асиметрії при прийнятті економічних рішень, побудові економічних моделей та пошук методів по боротьбі з інформаційною асиметрією

як важливою складовою сучасної системи управління економікою та системи забезпечення фінансової безпеки. Підкреслюється необхідність систематизації наукових досліджень на предмет виявлення основних методів та підходів щодо зниження та подолання інформаційної асиметрії [7, с. 213].

З цим твердженням можна погодитись частково, оскільки наслідки від глобального подолання інформаційної асиметрії (як позитивні так і негативні) неможливо спрогнозувати, особливо з огляду на розвиток соціально-економічних відносин в суспільстві, про що опосередковано згадував ще в XVIII столітті Бернард де Манделів в своїй роботі «Байка про бджіл» [8, с. 71].

Висновки. В результаті аналізу процесів оцінки фінансового потенціалу різними зацікавленими сторонами виявлено, що інформаційна асиметрія існує і впливає на цей процес. Це вказує на те, що різні сторони мають доступ до різного рівня інформації, що може впливати на об'єктивність оцінки фінансового потенціалу підприємства. Однак аналіз також показує, що існують можливості зниження або нівелювання цього впливу шляхом застосування різних стратегій та методів для отримання релевантної інформації, що може покращити якість результатів оцінки. Важливо зауважити, що інформаційна асиметрія не обов'язково є лише негативним явищем, адже вона може стимулювати розвиток інноваційних методів та підходів до процесів фінансового управління, що в свою чергу сприятиме підвищенню ефективності діяльності підприємства в цілому.

Список літератури:

1. Крисюк Л.М., Москвіченко І.М., Стаднік В.Г. Вплив асиметрії інформації на ринок підприємств транспортних послуг. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Вип. 23(1). 2017. С. 55–58. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2017_23%281%29_14 (дата звернення: 13.01.2024).
2. Кротова А.Ю. Характерні ознаки підприємства як соціально-економічного феномену. *Культура народів Причорномор'я*. 2011. № 215. С. 82–86. URL: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/64812> (дата звернення: 13.12.2023).
3. Акімова О., Петченко М. Аналітична оцінка рівня фінансового потенціалу підприємств в сучасних умовах. *Управління змінами та інновації*. 2023. № 8. С. 5–10. DOI: <https://doi.org/10.32782/СМІ/2023-8-1> (дата звернення: 30.01.2024).
4. Магдич А.С., Лимонова Е.М. Асиметрія інформації: сфера виникнення та ефекти. *Нобелівський вісник*. 2019. № 1(12). С. 51–56 URL: <https://econforum.duan.edu.ua/images/PDF/2019/8.pdf> (дата звернення: 17.02.2024).
5. Бачало І.Б. Теоретичні дослідження проявів асиметричності інформації в економіці. *Приазовський економічний вісник*. 2017. Вип. 4(04). С. 112–119 URL: http://rev.kpu.zp.ua/journals/2017/4_04_uk/23.pdf (дата звернення: 10.02.2024).
6. Пластун О.Л. Методи боротьби з інформаційною асиметрією. *Вісник Української академії банківської справи*. Суми : УАБС НБУ, 2012. Випуск 2(33). С. 88–92. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/download/123456789/63950/6/Plastun_dspace%20%281%29.pdf (дата звернення: 05.02.2024).
7. Кравчук Г.В., Шевчук В.І., Пластун О.Л. Боротьба з інформаційною асиметрією як важлива складова забезпечення фінансової безпеки. *Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія : Економічні науки*. 2013. № 1. С. 213–220. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vcndtue_2013_1_32 (дата звернення: 05.02.2024).
8. Bernard Mandeville, The Fable of the Bees or Private Vices, Public Benefits. *The Online Library of Liberty*. Vol. 1. URL: https://oll-resources.s3.us-east-2.amazonaws.com/oll3/store/titles/846/Mandeville_0014-01_EBk_v6.0.pdf (дата звернення: 13.02.2024).
9. Краснокутська Н.С., Ришкова Я.С. Теорія зацікавлених сторін: основні положення та сфери дослідження. *Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг*. 2014. Вип. 1. С. 96–104. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2014_1_11 (дата звернення: 05.02.2024).

10. Гладкова Л., Наумова М. Застосування теорії ігор в економіці. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. 2013. Вип. 4(2). С. 16–21. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmfm_2013_4%282%29__6 (дата звернення: 15.02.2024).

References:

1. Krysiuk L. M., Moskvichenko I. M., Stadnik V. H. (2017) Vplyv asymetrii informatsii na rynek pidpriemstv transportnykh posluh [Impact of information asymmetry on the transport services market]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu*, vol. 23(1), pp. 55–58. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmgu_eim_2017_23%281%29__14 (accessed January 11, 2024).
2. Kretova A. Yu. (2011) Kharakterni oznaky pidpriemstva yak sotsialno-ekonomichnoho fenomenu [Characteristic features of an enterprise as a socio-economic phenomenon]. *Kultura narodov Prychernomor'ya*, no. 215, pp. 82–86. Available at: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/64812> (accessed December 13, 2023).
3. Akimova O., Petchenko M. (2023) Analitychna otsinka rivnia finansovoho potentsialu pidpriemstv v suchasnykh umovakh [Analytical assessment of the level of financial potential of enterprises in modern conditions]. *Upravlinnia zminamy ta innovatsii*, no. 8, pp. 5–10. DOI: <https://doi.org/10.32782/CMI/2023-8-1> (accessed January 30, 2024).
4. Magdich A.S., Lymonova E. M. (2019) Asymetriia informatsii: sféra vynykнення ta efekty [Asymmetry of information: areas of arising and effects]. *Nobelivskiy visnyk*, no. 1(12), pp. 51–56. Available at: <https://econforum.duan.edu.ua/images/PDF/2019/8.pdf> (accessed February 17, 2024).
5. Bachalo I. B. (2017) Teoretychni doslidzhennia proiaviv asymetrichnosti informatsii v ekonomitsi [Theoretical investigations of asymmetric information in the economy]. *Priazovskiy ekonomichnyi visnyk*, vol. 4(04), pp. 112–119. Available at: http://pev.kpu.zp.ua/journals/2017/4_04_uk/23.pdf (accessed February 10, 2024).
6. Plastun O. L. (2012) Metody borot'by z informatsiynoyu asymetrieyu [Methods of information asymmetry reduction]. *Visnyk Ukrainy 'koyi akademiyi bankivskoyi spravy. Sumy: UABS NBU*, vol. 2(33), pp. 88–92. Available at: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream-download/123456789/63950/6/Plastun_dspace%20%281%29.pdf (accessed February 5, 2024).
7. Kravchuk H. V., Shevchuk V. I., Plastun O. L. (2013) Borot'ba z informatsiynoyu asymetrieyu yak vazhлива skladova zabezpechennya finansovoyi bezpeky. *Visnyk Chernihivsk'oho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriya: Ekonomichni nauky*, no. 1, pp. 213–220. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vcndtue_2013_1_32 (accessed February 5, 2024).
8. Bernard Mandeville. The Fable of the Bees or Private Vices, Publick Benefits, *The Online Library of Liberty*, vol. 1. Available at: https://oll-resources.s3.us-east-2.amazonaws.com/oll3/store/titles/846/Mandeville_0014-01_EBk_v6.0.pdf (accessed February 5, 2024).
9. Krasnokutska N. S., Ryshkova Ya. S. (2014) Teoriia zatsikavlenykh storin: osnovni polozhennia ta sfery doslidzhennia [Stakeholder theory: basic principles and research areas]. *Ekonomichna stratehiia i perspektyvy rozvytku sfery torhivli ta posluh*, vol. 1, pp. 96–104. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/esprstp_2014_1_11 (accessed February 5, 2024).
10. Hladkova L., Naumova M. (2013) Zastosuvannia teorii ihor v ekonomitsi [The application of game theory in economics]. *Naukovi zapysky Kirovohradskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Vynnychenka*, vol. 4(2), pp. 16–21. Available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nz_pmfm_2013_4%282%29__6 (accessed February 15, 2024).